

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

*О. А. Харькова, здобувач вищої освіти групи Б-3/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Капітал протягом тривалого часу залишається однією з найбільш складних і неоднозначних економічних категорій. Значення власного капіталу для підприємств будь-якої форми власності та організаційно-правової форми надзвичайно велике, оскільки він виступає основою функціонування будь-якого підприємства. Капітал є запорукою фінансової стійкості і стабільності розвитку кожного суб'єкта господарювання.

Власний капітал є базою для старту і здійснення господарської діяльності будь-якого підприємства. Його сутність виявляється у функціях, які йому доводиться виконувати:

- *самостійності і влади* - розмір власного капіталу та його частка в підсумку балансу характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, а частка власників - ступінь їх впливу на діяльність підприємства;
- *відповідальності і захисту прав кредиторів* - власний капітал є гарантією для кредиторів у питанні захисту їх прав та можливих втрат;
- *довгострокового фінансування* - розпорядження власним капіталом здійснюється аж до моменту ліквідації;
- *фінансування ризику* - ризиковані проекти зазвичай фінансуються за рахунок власних джерел (власного капіталу), позаяк залучити кредитні ресурси на ризикові інвестиції зазвичай не вдається;

- *кредитоспроможність* - частка власного капіталу в загальній структурі джерел утворення господарських засобів характеризує рівень кредитоспроможності підприємства;
- *компенсації понесених збитків* - збитки підприємства покриваються за рахунок власного капіталу (прибутків, резервного капіталу тощо);
- *розподілу доходів і активів* - розподіл отриманого підприємством прибутку та майна при ліквідації підприємства здійснюється за частками окремих власників у капіталі [2,3].

Важливість власного капіталу полягає в тому, що він є основою для формування майна підприємства і запорукою його фінансової незалежності. Від того, наскільки зрозумілою, прозорою та корисною буде інформація про розмір та структуру капіталу не лише для внутрішніх, а й для зовнішніх користувачів, залежатимуть обсяги залучення інвестиційних ресурсів.

Раціональне формування та використання власного капіталу підприємства вимагає постійного відстеження змін у його розмірі та структурі. Це здійснюється шляхом ретельного ведення бухгалтерського обліку господарських операцій, пов'язаних зі змінами у розмірі та складі власного капіталу, і відображення відповідних даних в основних формах фінансовій звітності підприємства.

Незмінна мета діяльності кожного підприємства – збільшення його власного капіталу. Склад та розмір власного капіталу можуть залежати від чотирьох основних типів операцій: збільшуватись за рахунок доходів і внесків та зменшуватись за рахунок витрат та вилучень.

Основою власного капіталу підприємств усіх форм власності є зареєстрований капітал, розмір якого вказується в установчих документах. В обліку цей вид капіталу відображається на рахунку 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», у складі якого є такі субрахунки:

- 401 «Статутний капітал»;
- 402 «Пайовий капітал»;
- 403 «Інший зареєстрований капітал»;

404 «Внески до незареєстрованого статутного капіталу» [1].

Впливати на розмір власного капіталу можуть також зміни в обліковій політиці підприємства та корегування помилок, що могли бути допущені при складанні фінансової звітності у минулому році, та які впливають на розмір нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Отже, власний капітал є сукупністю власних фінансових ресурсів підприємства, відображених в першому розділі пасиву бухгалтерського балансу. Власні фінансові ресурси для кожного підприємства є тією життєво потрібною частиною, без якої неможливі ані робота, ані подальше існування підприємства. Процеси, що пов'язані з вдосконаленням системи управління капіталом підприємства, зокрема, його формування та використання, набувають особливого значення, оскільки створення та розвиток необхідної фінансової ресурсної бази є важливою умовою сталого економічного зростання.

Література:

1. Морозова М. С. Формування та використання резервного капіталу акціонерного товариства [Електронний ресурс] / М. С. Морозова // Ефективні інструменти сучасних наук. Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
2. Столяр Л. Г. Особливості обліку власного капіталу підприємств (повні, командитні) / Л.Г.Столяр, М. П. Андрухів // Молодий вчений. 2017. №5(45). С. 738-742.
3. Яковенко Т. Удосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу у сучасних умовах [Електронний ресурс] / Т. Яковенко, К. Свистільник // Вісник Дніпропетровського університету : зб. наук. праць. Сер.: Економіка. Режим доступу: <http://vestnikdnu.com.ua>. 2017. Том 22. С. 234-256.

***Науковий керівник – Потривасєва Н.В.,
д-р екон. наук, професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет***